

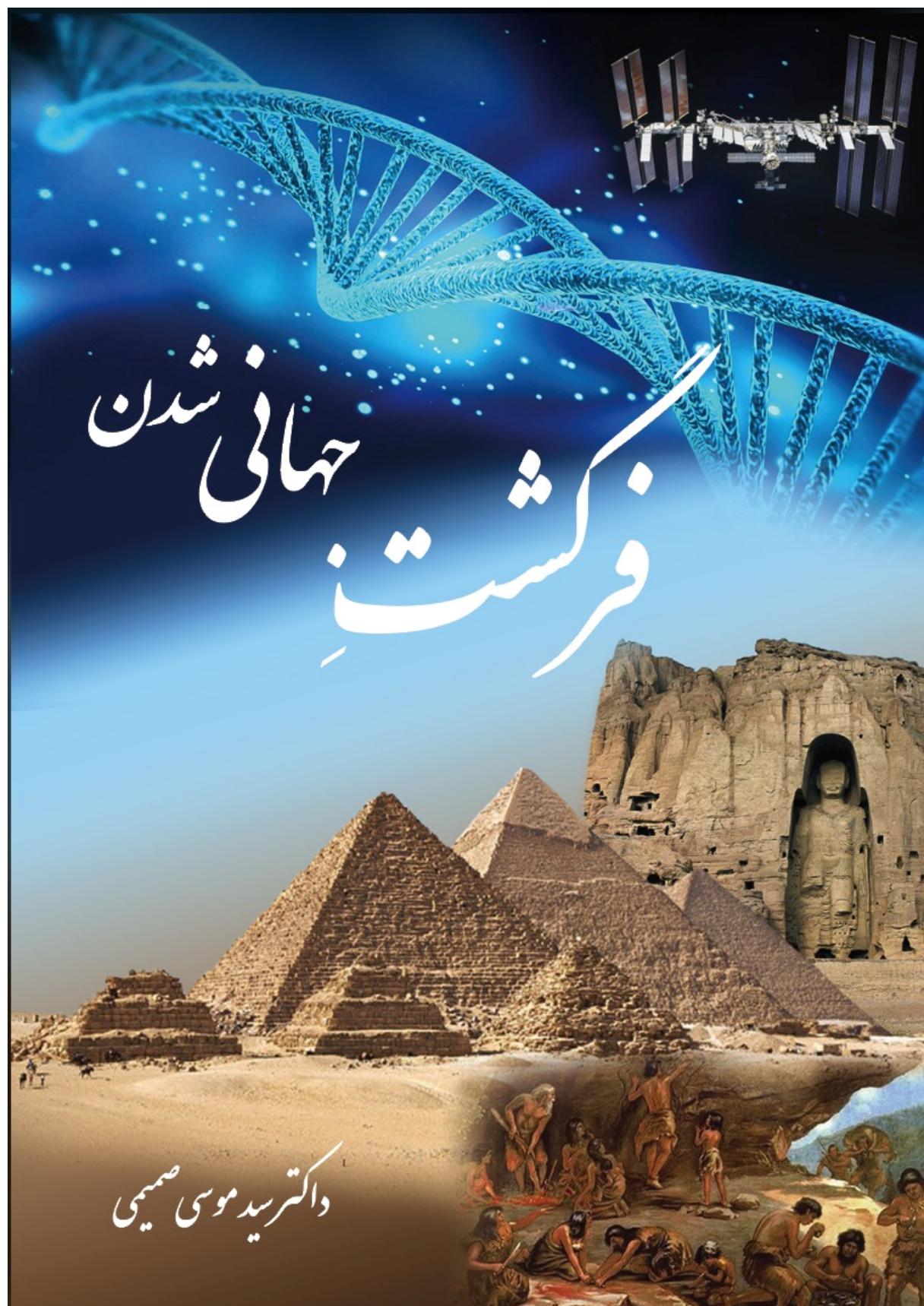
داکتر سید موسی صمیمی

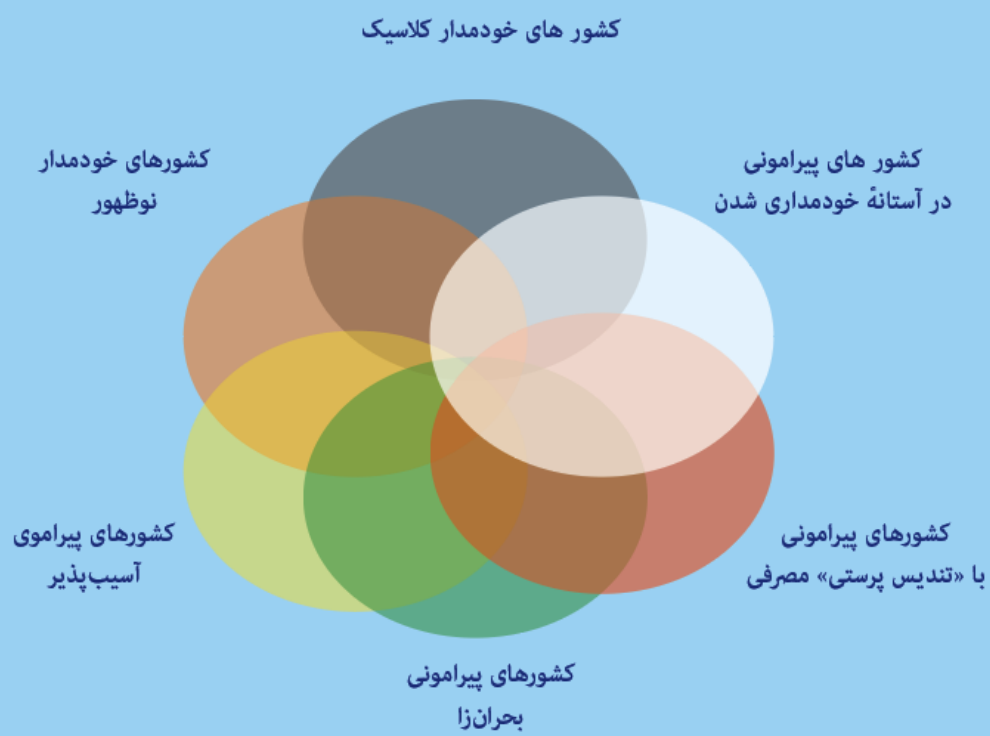
عزیزانی که در مورد دسترسی به اثر این جانب تحت عنوان "فرگشت جهانی شدن" - جهانی شدن در پرتو اقتصاد سیاسی- پرسیده بودند، اینک پس از چاپ، چگونگی دسترسی به این کتاب را با آنها شریک می‌سازم. افزون بر آن، برای معلومات بیشتر در مورد این اثر، پستی کتاب و مقدمه به قلم داکتر رسول رحیم، روشنفکر خجسته نیز دوباره پیشکش می‌گردند.

شما می‌توانید این اثر را از طریق تماس با شماره تلفن انتشارات شاهنامه - هلند - بدست آورید.

بهای خرید: €30

شماره تماس تلفن در هلند: +31641375638

برای حلقه‌ی کباب، گلی پرکر دیده
برای جرعه‌ی شراب، شانه‌ی انکور کزیرت
برای حزن‌سوزی ناب، عمری چندکدشته
برای حرک‌کی کتاب، دلم سخت‌تپیده

احمد به

راهیان راه آزادگسرو رفاه بهمانگر

شناسه

فرگشت جهانی شدن
دکتر سید موسی صمیمی

ناشر: همایش اقتصاد سیاسی
Forum of Political Economy
Promoting Dialogue and Discourse
Meckenheim - Germany

زمان چاپ: اکتوبر ۲۰۲۱
برگ‌آرایی: منیژه نادری
چاپ: انتشارات شاهنامه، هالند
info@shahnama.com

شبه

لتر "فرگشت جهانی شدن" فرآورده سه سال کار مسرت بخش پژوهشی بوده که در آن "آرمان‌گرایی‌های" پنجاه ساله سیاسی‌میدانی نویسنده نیز تعبیه‌گردیده اند.

نویسنده نخست از همه‌ازدکتر رسول رحیم، دانشمند فرهیخته و مبارز نستوه اظهار امتنان و سپاس زیاد مینماید. آقای رسول، هم‌نوعی گران ارج سیاسی بخود زحمات فراوانی پربار روا داشته و با دقت نظر و شکیبایی ویژه خودشان، پس از بازخوانی، مقدمه‌یی در خور ستایش بر این اثر نوشته اند که بی‌انگور شیوه خرد گرایی انتقادی ایشان می‌باشد.

منیژه نادری، خانم پویا و فرزانه و همچنان نخستین بانوی ناشر افغانستان که در بیرون مرزها فعالیت فرهنگی دارد، در بخش طرح پشتی، برگه‌آرایی، چاپ و نشر این اثر تلاش‌های زیاد نموده اند. نویسنده از زحمات بارور و لطف بی‌شایبه ایشان نیز سپاس فراوان می‌نماید.

ولی بزودی باید افزود که مسئولیت و بار هر نوع کاستی را در این اثر تنها و تنها خود نویسنده بر دوش می‌کشد.

مقدمه

ویرتال - ۳۰ سپتامبر ۲۰۲۱

دکتر رسول رحیم

کتاب « فرگشت جهانی شدن - جهانی شدن در پرتو اقتصاد سیاسی»، اثر تحقیقی روشنفکر دانشمند و نامدار کشور داکتر سید موسی صمیمی از جمله آثار علمی در زمینه « جهانی شدن» است که دارای اهمیت بین‌المللی و فرامرزی می‌باشد. مقوله جهانی شدن که از دهه ۶۰ قرن گذشته بدین سو در برخی آثار تحقیقی کم و بیش به کار گرفته می‌شد، در دهه ۹۰ رواج بیشتر یافت. راهیافت‌ها و شیوه‌های برخورد به جهانی شدن نیز بسیار متفاوت بوده اند. کتاب‌های مشهور و پر فروشی که تاکنون در این زمینه انتشار یافته اند، عمدتاً مختص به جنبه‌های تفسیری مرحله متاخر آن، یعنی جهانی شدن سرمایه داری نولبرالیستی می‌باشند. در برخی از این کتاب‌ها وجوه خاص جهانی شدن مانند جهانی شدن پیشا مدرن، اخلاق جهانی شدن و امثال آن مورد نظر می‌باشند. آمار و پیش‌بینی

های این کتاب های مشهور نیز بیشتر تا سال ۲۰۱۷ می باشند. در مقابل کتابی که در دست شماست، نه تنها یک اثر جامع، چند بعدی و مبتنی بر اقتصاد سیاسی و طرز نگرش انتقادی است، بل ارقام، مباحث و اسناد آن از بسا جهات کاملاً تازه و به روز شده است.

طوری که از نام اثر حاضر- «فرگشت جهانی شدن» معلوم می شود، در این کتاب جهانی شدن به مثابه یک پروسه پویای تاریخی مدنظر گرفته شده است که از سپیده دم تمدن بشری تا امروز ادامه داشته و «روابط انسان ها، تاثیرپذیری فرهنگ ها، داد و گرفت کالاها، انتقال نیروی کار و سرمایه، آمیزه ای از کنش های ساختاری و فرامرزی و فرا قاره ای» را در بر می گیرد. چنین نگرش تاریخی با تکامل تدریجی در بررسی همه پدیده ها و پروسه ها در این کتاب محسوس است که در موارد خاص آن، مولف تفاوت های ماهوی هر مرحله را با مرحله قبلی به روشنی کامل توضیح می نماید.

غالباً کتاب های مشهور در مورد جهانی شدن بیشتر از زاویه صرفاً «اقتصادی» به این موضوع نگرسته اند، این در حالی است که کتاب حاضر در ادامه عنوان اصلی اش، «جهانی شدن در پرتو اقتصادی سیاسی» را هدف مطالعه قرار داده است.

در یک تحلیل اقتصادی محض، توزیع منافع ناشی از فعالیت اقتصادی نادیده گرفته می شود، این درحالی است که در اقتصاد سیاسی توزیع مرحله اصلی را تشکیل می دهد. در تجزیه و تحلیلی که بنیاد آن اقتصاد سیاسی است، تعامل پروسه سیاسی و اقتصادی چه در سطح یک جامعه و چه در سطح جهانی در نظر گرفته می شود. توزیع قدرت و ثروت چه بین افراد و گروه ها در یک کشور واحد، و چه در سطح کشورها و یا اتحادیه کشورها، و پروسه های مختلفی که این روابط ایجاد نموده، حفظ کرده و در طول زمان تغییر داده است، همیشه مورد بحث می باشند. در یک بررسی مبتنی بر اقتصاد سیاسی علاوه بر افراد، گروه ها، دولت ها و قدرت های فراملی که مستقیماً از منافع اقتصادی و سیاسی بهره ور می شوند، ارزیابی نقش و جایگاه ایده ها و ایدئولوژی ها نیز نهایت مهم اند، زیرا درتدوین سیاست های اقتصادی موثر می باشند. مطالعه نهادها چه در سطح ملی و چه در سطح جهانی یکی از مباحث اصلی اقتصاد سیاسی است، چون همین نهاد ها هستند که قوانین بازی را تعیین کرده، رفتارهای اقتصادی را ساختارمند ساخته و به آن ها انگیزه می دهند. بنابراین، اقتصاد سیاسی به دلیل دامنه گسترده مورد مطالعه آن، یک علم بینا رشته ای است و علاوه بر اقتصاد، رابطه تنگاتنگی با علوم انسانی و اجتماعی دارد و مشحون از واژه های اختصاصی خودش می باشد که برای تبیین و توضیح پروسه و پدیده های مربوط بدان نیاز است.

کتاب «فرگشت جهانی شدن» یک کتاب تحقیقی یا اثر علمی معیاری است. این کتاب صرفاً سرهم بندی معلومات قبلی دیگران و سپس تحلیل آن ها نیست، بل یک تحقیق علمی است که هدف آن تولید و توسعه دانش خوانندگان در زمینه جهانی شدن می باشد. مولف نخست

کوشیده است تا مسایل مربوط به جهانی شدن را از لحاظ اقتصاد سیاسی در نظر آورد و از میان آن ها مهم ترین شان را برگزیده و فرضیات در مورد آن ها را بصورت مدلل به آزمون بکشانند. بیشترین اسناد و مقالات که در این اثر مورد بحث و مهاجه قرار گرفته اند به استناد منابع اصلی و معتبر می باشند. طرز برخورد مولف در این کتاب به موضوع جهانی شدن متکی به یک متودولوژی نظام مند و مناسب می باشد که در آن از اسلوب های تحقیقی کمی، کیفی و ترکیبی استفاده شده است. او برعلاوه، به این اکتفا نکرده از متود ها و دستاورد های سایر دانشمندان نیز در قالب نقل قول های مفصل و متعدد، دیاگرام ها و حتی فرمول های ریاضی به قدر کافی یاد آوری نموده است، اما فرمول بندی نتیجه گیری ها در بسیاری موارد ملکیت علمی خود مولف است. اسلوب نگارش این کتاب در بافت یک نثر کارآمد، قابل فهم و زیبا تبلور یافته است. برای درک بهتر مطالب جدید پیچیده و نا مانوس که ایجاب بحث های مفصل را می نماید، مولف ارجمند با استفاده از تجربه غنی معلمی، از اسلوب ذو زنقه یی بهره برده است. یعنی نخست عنوان را با چند جمله مرتبط به اصل موضوع برگزیده و بعدا در یک متن مختصر مدخلی بر موضوع باز نموده و به تدریج مباحث را تا نقطه اوج آن دنبال می کند. سپس به تدریج مباحث و نتیجه گیری ها را کوتاه تر و فشرده تر ساخته و بالاخره به چند جمله استنتاجی نهایی می رسد.

داکتر صمیمی یک شخصیت با صلاحیت علمی و متخصص اقتصاد سیاسی است و از نزدیک به نیم قرن پیش با کوه های مسایل نهایت پیچیده و ناسفته اقتصادی دست و پنجه نرم می کرده است. صمیمی در نیمه اول دهه ۷۰ در یکی از دشوار ترین لحظات بحران مالی کشورهای غرب و فشار ناشی از آن بر کشورهای پیرامونی، موضوع رساله دکترایش را «نقش کشورهای پیرامونی در نظام پولی جهانی» برگزید. به اتکا شخصیت منضبط علمی و پشتکار بی مانندش، رساله دکترایش در دانشگاه بن با رتبه ممتاز پذیرفته شد. پس از آن چه در سال های تدریس در دانشکده اقتصاد دانشگاه کابل، چه هنگامی که همکار «انستیتوت تیوری های انکشاف و سیاست انکشاف اقتصادی» دانشگاه بوخوم و رییس «بنیاد پژوهشی افغانستان» در جمهوری فدرالی آلمان بود و یا یک ربع قرنی که مسوولیت و آمریت برنامه های دری و پشتو دویچه وله رادیو را بر دوش داشت، یک آن از کار پژوهشی در رشته اصلی اش فرو گذاشت نکرد. او در پهلوی مقالات متعددی که در این زمینه به زبان های انگلیسی و آلمانی نوشته و در نشرات مهم انتشار داده است، دو جلد کتاب استثنایی و نهایت با ارزش در زمینه اقتصاد سیاسی معاصر افغانستان ("گفتمان بحران افغانستان"، چاپ: ۲۰۱۴، ۴۵۹ صفحه ، و "کالبد شکافی بحران افغانستان"، چاپ سال ۱۳۹۶، ۴۰۰ صفحه) را تالیف نمود. داکتر صمیمی نه تنها در تحقیق موضوعات پیچیده و نا مکشوف اقتصادی ید طولا دارد، بل در عرصه انتزاع برداشت های تحقیقی و نظریه پردازی های اقتصاد سیاسی جهانی شدن نیز گام های مهم و مطمینی به جلو گذاشته است. چنان که خودش به حق در پیشگفتار این

اثرش می نویسد: «برخلاف جریان فکری عام شمول و مسلط در نهاد های معتبر مالی جهانی و اندیشکده های مهم سیاسی، نویسندگان تقسیم بندی نوع خودش را بر پایه شاخص های معین اقتصاد سیاسی سنجش و ارایه میدارد. برای این تقسیم بندی نویسندگان این شاخص ها را در نظر گرفته است:

❖ سطح تولید ناخالص داخلی،

❖ شاخص جهانی شدن،

❖ چگونگی لیختن تولید در رابطه با سهم سرمایه داخلی کشور ها در ارزش افزوده و ادغام شبه انباشت بدوی در انباشت سرمایه.

با پیروی از کاربرد همین شاخص ها، نویسندگان کشور های جهان را، که در آستانه ای چند قطبی شدن قرار دارند، به این شش بخش تقسیم میکند.

(۱) کشور های خود مدار کلاسیک،

(۲) کشور های خود مدار نوظهور،

(۳) کشور های پیرامونی در آستانه خودمداری شدن،

(۴) کشور های پیرامونی آسیب پذیر با ظرفیت های خودمداری شدن،

(۵) کشور های آسیب پذیر نوکیسه با تندیس پرستی مصرفی و در اخیر

(۶) کشور های پیرامونی پر گسست در بند "چنبره اهریمنی"

با در نظر داشت مشخصات هریک از این کشور ها از یک سو، و با وجود رویارویی ایالات متحده امریکا و جمهوری خلق چین از سوی دیگر، سیمای نظام چند قطبی شدن جهان تصریح میگردد».

مولف برای اثبات نتیجه تحقیقاتش که نشانه های یک جهان چند قطبی و فرود امپراتوری ایالات متحد امریکا را در چشمرس می بیند، علاوه بر اشارات قبلی اش دایر بر توضیح استثنائات تاریخی و ساختارهای ویژه ای که ایالات متحده امریکا را بعد از جنگ جهانی دوم به یک ابر قدرت و در دهه نود به یک قدرت هژمون و یکه تاز تبدیل نموده بود، بیش از ۱۵۰ صفحه دیگر را به شناخت هژمونی واشنگتن، ایده های قوام بخش این هژمونی، همایش های بین المللی موافق و مخالف، ظهور علایم ضعف و توضیح نهاد های جهانی برای کنترل بحران اختصاص داده است.

جمهوری خلق چین به مثابه جانب دیگر زوج مدعی قدرت جهانی که در حالت فراز پنداشته می شود، مانند ایالات متحد امریکا با تفصیل در خوری مورد ارزیابی قرار می گیرد. با توجه به

سابقه فرهنگ سیاسی بیش از دو هزار ساله در چین که جای دولت شهرهای متعدد را یک اقتدار مرکزی می گیرد، اشاراتی به نقش عمده دولت در چین می شود که به نحوی تا امروز ادامه دارد. تضعیف چین در قرن ۱۹، سلطه استعمار و خیزش ها برای گسستن زنجیر حقارت، به قدرت رسیدن حزب کمونیست، سوسیالیسم نوع چینی، انقلاب صنعتی و استراتژی درهای باز، برداشت ها و سیاست های دولت چین در رابطه با مناسبات بین المللی این تابلو را تکمیل می نماید. در این ارتباط نزدیک به ۲۰۰ صفحه اختصاص یافته است.

از آن جایی که سرنوشت کشور ما و ملل مشابه دیگر و مسیر رویداد های سیاسی بزرگ جهانی را تعامل همین دو قدرت رقیب ایالات امریکا و چین تعیین می کند، نا گفته پیداست که شناخت از پوتانسیل های عینی و ذهنی و دیدگاه های هردو نسبت به روابط بین المللی ایجاب می نمود تا با چنین شرح و بسطی در مورد آن ها پرداخته می شد.

فکر می کنم برای نجات از مخمصه بهت زدگی و ندانم کاری، برای پویندگان متعهد و کوشای طریق صلح و رهایی افغانستان مطالعه فصل پایانی کتاب با عنوان «تباین و تباری غول پیکرهای اقتصادی» با ضرورت و حتی ابرام توأم باشد. این بدان جهت است که اغلب مسایل مطروحه درمورد آینده افغانستان در رسانه های مورد استفاده مردم، نهایت بی مایه، سطحی، گمراه کننده و غیر مسوولانه اند. در همین فصل پایانی کتاب است که ما با محتوای اصلی بسیاری مقوله های جیو پولتیک، جیواستراتژیک و جیو ایکونومیک آشنا می شویم، در همین جاست که دورنمای استراتژی های امنیتی دو قدرت رقیب را حدس زده می توانیم که قراراست مسیر سرنوشت جهان را تعیین نمایند. در ذیل همین عنوان است که به تفاوت های جنگ سرد بین ایالات متحد امریکا و اتحاد شوروی پیشین و اختلافات کنونی بیجنگ و واشنگتن پی می بریم.

در روزگاری که شوربختی و فلاکت جسم و جان مردم را تسخیر کرده، ترس بر همه مستولی شده و شجاع ترین ها فقط از روی استیصال و نه بر مبنای یک آرمان متعالی انسانی و برنامه سنجیده شده سیاسی، دعوت به قیام می کنند، گفته دوران ساز ماری کوری در نواخانه جان به صدا در می آید که «از هیچ چیز در زندگی نباید ترسید، فقط باید فهمید. اکنون زمان درک بیشتر است، بنابراین شاید کمتر بترسیم!» فهم و درک معضلات دشوار روزگار و به ویژه کشور بلا کشیده ما افغانستان را روشنفکران متعهد ما آسان تر می گردانند. این کار را داکتر صمیمی انجام داده است. او با تکمیل این اثر تحقیقی گران سنگ اش که از شیر جان خود بر آن مایه گذاشته و سه سال آزرگار را وقف آن نموده است، می کوشد ما را از کابوس آبادی که روان ها را افسرده ساخته است به سوی یک آرمان شهر قابل تحقق رهنمون شود که بدون تردید کوشش های جمعی آگاهانه و پیگیر ما در تسریع رسیدن به آن نقش اساسی خواهد داشت.

داکتر سید موسی صمیمی در یک مفهوم بسیار به روز شده واژه، یک روشنفکر است، یعنی این که، او یک شخصیت اکادمیک است که در ارتباط با رشته تخصصی اش آثار تحقیقی مهم و قابل اعتنایی به وجود آورده است. او انسان آرمان گرایی است که به گفته خودش معتقد به فلسفه و نگرش انتقادی بوده و آرمان هایش پایه در واقعیت های تاریخی دارند. در عین زمان او انسان متعهد به بهروزی فرودستان، آزادی و کرامت همه انسان ها، صلح در افغانستان و صلح جهانی می باشد. این ویژگی های کاری و شخصیتی داکتر صمیمی در همه آثار و کنش های اجتماعی و سیاسی او مشهود بوده است و هرگز و به هیچ بهایی از آن منصرف نشده است. فشرده آرمان شهر قابل دسترسی داکتر صمیمی را که در « چکیده» این کتاب آمده است، در سه جمله خلاصه نموده می توانیم:

- تامین رفاه همگانی به مثابه پاد زهر اندیشه نولبرالیزم
 - «پیمان همکاری» با کشورهای پیرامونی به جای «روابط امپریال»
 - نیاز به یک جنبش صلح گسترده و جهانی برای جلوگیری از برخورد امریکا و چین.
- برای من خواندن پیش از نشر این اثر بی مانند همکار، برادر و رفیق هماندیش مهربان و بزرگوarm داکتر سید موسی صمیمی سعادت بزرگی بود و افتخار دارم که ملاحظات فشرده ام در مورد برخی ویژگی های آن اقبال نشر می یابد.